

Quicksan soortbescherming Maaspoort

's- Hertogenbosch

COLOFON

Quickscan soortbescherming Maaspoort

OPDRACHTNEMER	idverde Advies Willemssplein 2-4 5211 AK 's-Hertogenbosch T 073 205 1100 E advies@idverde.nl
OPGESTELD DOOR	Mark van Oorschot
VRIJGEGEVEN DOOR	Zef Hermans
Opdrachtgever	Gemeente 's- Hertogenbosch Postbus 12345 5200 GZ 's- Hertogenbosch
Projectnummer	722210285
Status	definitief
VERSIE	1.0
DATUM	11-08-2021

Copyright 2021 idverde. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van idverde. idverde is niet aansprakelijk voor eventuele schade ontstaan bij gebruik van gegevens uit dit rapport.

In deze rapportage is gebruik gemaakt van gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Op deze gegevens rusten auteursrechten. Het schriftelijk of digitaal delen of publiceren van (een deel van) de gegevens uit de NDFF is niet toegestaan zonder toestemming van BIJ12, uitgezonderd aan bevoegd gezag in het kader van een vrijstellings- of ontheffingsprocedure of voor intern gebruik van de opdrachtgever voor de duur van het betreffende project.

Idverde is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij goed op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen, waarborgen wij daarnaast onze onderzoekskwaliteit. Omdat ecologisch (veld)onderzoek een momentopname is, kan aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Idverde is niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

INHOUDSOPGAVE

COLOFON	2
1 INLEIDING	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel	4
1.3 Leeswijzer	4
2 PLANGEBIED EN VOORGENOMEN INGREPEN	5
2.1 Plangebied	5
2.2 Voorgenomen ontwikkeling	5
3 WERKWIJZE	6
3.1 Bronnenonderzoek	6
3.2 Effectenbeoordeling	6
4 ONDERZOEKSRESULTATEN	7
4.1 Vaatplanten	7
4.2 Grondgebonden zoogdieren	7
4.3 Vleermuizen	8
4.4 Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen	8
4.5 Algemene broedvogels	9
4.6 Vissen	9
4.7 Amfibieën en reptielen	9
4.8 Ongewervelde diersoorten	10
4.9 Natuurnetwerk Brabant	10
5 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING EN ZORGVULDIG OMGAAN KRITISCHE SOORTEN	11
5.1 Vaatplanten	11
5.2 Grondgebonden zoogdiersoorten	11
5.3 Vogels	11
5.4 Amfibieën en reptielen	12
5.5 Ongewervelde diersoorten	12
5.6 Natuurnetwerk Brabant	12
6 CONCLUSIE EN ADVIES	13
7 LITERATUURLIJST	14
BIJLAGE 1: RISICOKAART	15

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Gemeente 's- Hertogenbosch is voornemens om in de wijk maaspoort werkzaamheden te verrichten aan de watergangen. De werkzaamheden hebben voornamelijk betrekking op de oevers. Op dit moment zijn de oevers geheel beschoeid. Deze houten beschoeiing wordt vervangen of wordt geheel verwijderd ten behoeve van het realiseren van een natuurvriendelijke oever.

Ruimtelijke ingrepen kunnen (negatieve) effecten hebben op beschermde flora en fauna. Indien dergelijke soorten aanwezig zijn, worden door de voorgenomen ingreep mogelijk verbodsbepalingen van het onderdeel soortenbescherming van de Wet natuurbescherming overtreden. Door middel van een effectenanalyse moet worden onderzocht op welke wijze sprake is van negatieve effecten en hoe deze kunnen worden voorkomen. Mogelijk is het noodzakelijk een ontheffing aan te vragen voor de voorgenomen ontwikkelingen. Om na te gaan of dit voor het voorgenomen plan het geval is, is door idverde Advies een quickscan in het kader van de Wet natuurbescherming uitgevoerd. Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden om de voorgenomen ontwikkeling in overeenstemming met de Wet Natuurbescherming uit te voeren.

1.2 Doel

Binnen het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) is het doel van ons onderzoek te bepalen of de kans bestaat dat verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde plant- en diersoorten worden overtreden door de werkzaamheden. De bescherming van deze soorten is vastgelegd in het onderdeel soortbescherming van de Wnb.

Naast individuele soorten beschermt de Wnb ook natuurgebieden (aangewezen als Natura 2000-gebied) en houtopstanden. Het plangebied is niet gelegen in of in de nabije omgeving van Natura 2000-gebied. Een uitgebreide toetsing van het onderdeel gebiedenbescherming is niet noodzakelijk doordat het plangebied (de Maaspoort) nabij Natura 2000-gebied ligt en doordat de werkzaamheden tijdelijk en beperkt van omvang zijn. Daarom is toetsing van dit onderdeel niet meegenomen in dit rapport.

Ook het onderdeel houtopstanden van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde, omdat er geen houtopstand groter dan 10 are (1.000 m²) of een rijbeplanting van meer dan 20 bomen gekapt wordt.

Naast de Wet natuurbescherming kunnen gebieden ook planologisch beschermd zijn wanneer zij zijn aangewezen als natuurnetwerk Nederland (NNN). In de Provincie Brabant is dit vertaald in het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Binnen en direct rondom de wijk de Maaspoort zijn NNB gebieden aanwezig. In deze toetsing zal daarom verkennend worden gekeken of de voorgenomen werkzaamheden binnen de begrenzing van het NNB vallen en of een aanvullende toetsing mogelijk noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

De ligging en begrenzing van het plangebied en de voorgenomen ingrepen zijn beschreven in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 is de onderzoeksmethode beschreven. In hoofdstuk 4 zijn de mogelijk aanwezige (beschermde) soorten beschreven en in hoofdstuk 5 is voor de mogelijk aanwezige beschermde soorten een effectenbeoordeling uitgevoerd. In hoofdstuk 6 zijn de conclusie en het advies beschreven. Tot slot is de geraadpleegde literatuur in hoofdstuk 7 opgenomen. In de bijlage is de risicokaart terug te vinden.

2 Plangebied en voorgenomen ingrepen

2.1 Plangebied

Het plangebied (Afbeelding 2.1) bevindt zich aan de noordzijde van Den Bosch. Het betreft hier de watergangen in de wijk Maaspoort. Aan de noordzijde van de wijk grenst de Maas. De oevers van de watergangen in de wijk zijn grotendeels beschoeid.

Afbeelding 2.1: De maaspoort, de watergangen waar aan gewerkt wordt zijn gemarkeerd weergegeven (Bron: Gemeente 's-Hertogenbosch)

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De gemeente is voornemens de gehele beschoeiing te verwijderen óf vervangen. In de watergangen waar de beschoeiing alleen wordt verwijderd, worden natuurvriendelijke oevers aangelegd.

3 Werkwijze

De quickscan soortenbescherming betreft een verkenning die bestaat uit een bronnenonderzoek. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek, is een inschatting gemaakt van de aanwezige natuurwaarden en is beoordeeld of het plan (negatieve) effecten kan hebben op beschermde soorten en overige beschermde natuurwaarden (effectenanalyse). Hieronder is per onderdeel de werkwijze toegelicht. Voor deze quickscan is géén veldonderzoek uitgevoerd.

3.1 Bronnenonderzoek

Voor het bronnen- en literatuuronderzoek zijn op 6 augustus 2021 de gegevens opgevraagd uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). In de NDFF is rondom het plangebied een polygoon ingetekend. Het polygoon is ruimer ingetekend dan het plangebied, namelijk in een straal van ca. 1 km rondom het plangebied. Binnen dit polygoon zijn alle verspreidingsgegevens van beschermde soorten, rode lijstsoorten en invasieve exoten opgevraagd van de afgelopen vijf jaar. Door het polygoon ruimer in te tekenen dan het plangebied, is de verkregen dataset voldoende groot om te kunnen benutten voor dit onderzoek.

De uit de NDFF opgevraagde dataset bestond in totaal uit 8.645 'records' van beschermde soorten, 11.725 records van rode lijst soorten en 1.059 invasieve exoten. Op basis van deze beschikbare gegevens is een eerste inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde soorten binnen het plangebied en zijn aanvullend de Atlas van de Nederlandse zoogdieren en de Atlas van de amfibieën en reptielen van Nederland geraadpleegd om een completer beeld te krijgen.

Daarnaast is gekeken of er werkzaamheden binnen het NNB worden uitgevoerd. Hiervoor is de Kaartbank van de provincie Noord-Brabant geraadpleegd (<https://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/Kaartbank>).

3.2 Effectenbeoordeling

Op basis van de uitkomsten van het bronnenonderzoek is beoordeeld of het plan (negatieve) effecten kan hebben. Hierbij is waar mogelijk onderscheid gemaakt in effecten op korte en lange termijn.

Indien sprake is van een conflictsituatie tussen de aanwezigheid van beschermde soorten en de geplande ruimtelijke ingreep, is in onderhavige rapportage aangegeven welke voorzorgsmaatregelen genomen moeten worden om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen. Indien negatieve effecten door het nemen van voorzorgsmaatregelen niet te voorkomen zijn, is aangegeven welke mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn en/of een ontheffing aangevraagd dient te worden.

4 Onderzoeksresultaten

De basis voor de toetsing wordt gevormd door gegevens over het (mogelijk) voorkomen van beschermde planten- en diersoorten binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en werkzaamheden op basis van het brononderzoek. Onderstaand zijn per soortgroep de resultaten van het bronnenonderzoek beschreven. In een separate detailkaart (bijlage 1) zijn de waarnemingen zoals hieronder besproken terug te vinden.

4.1 Vaatplanten

Wet natuurbescherming

In de NDFF zijn geen waarnemingen bekend van beschermde plantensoorten binnen de grenzen van het plangebied, of in de omgeving. Op basis van bekende verspreidingsgegevens en de habitatkenmerken, zijn deze ook niet te verwachten.

Rode lijstsoorten

Binnen de grenzen van het plangebied zijn twee rode lijst plantensoorten aanwezig. Het betreft hier de gulden sleutelbloem en moeraskruiskruid. Beide soorten komen voor in de nabijheid van de oevers. De guldensleutelbloem komt voor bij de watergang bij de Weidepolder in het noordoosten van het plangebied. De moeraskruiskruid staat aan het Burgemeester van Zwietenpad in het gelijknamige park. Dit is aan de zuidzijde van het plangebied. Zie voor locaties waarnemingen bijlage 1.

Invasieve exoten

In de directe omgeving van het plangebied zijn enkel waarnemingen bekend van de reuzenberenklauw en de grote waternavel. De waarnemingen van deze plant zijn allen gedaan aan de zuidzijde van de A59. Daarnaast zijn in de watergangen waarnemingen bekend van de grote waternavel. Deze soort is op drie locaties aangetroffen (zie ook bijlage 1). In de directe omgeving van deze locaties dient extra zorgvuldig gehandeld te worden en verspreiding van de soort te worden voorkomen.

Voorkomen beschermde vaatplanten:

- Geen aanwezigheid bekend van wettelijk beschermde planten
- Rode lijstsoort gulden sleutelbloem aanwezig nabij de watergang bij Weidepolder
- Grote waternavel is waargenomen op twee locaties in de watergangen, mogelijk ook op andere plaatsen.

4.2 Grondgebonden zoogdieren

Wet natuurbescherming

In de NDFF zijn waarnemingen bekend van de eekhoorn, bever en de steenmarter. Van alle soorten betreffen het levende exemplaren, van de bever zijn eveneens burchten waargenomen.

Bever

Van de bevers zijn in de wijk drie burchten bekend, waarvan tenminste één burcht gevestigd is nabij een watergang waar werkzaamheden worden verricht. Namelijk in het zuidoosten een watergang op het industrieterrein, ten zuiden van de Burgemeesters Godschalkstraat. Voor de exacte locatie zie de separate kaart (bijlage 1).

Marters

Naast de steenmarter zijn op basis van de bekende verspreidingsgegevens zijn ook soorten als wezel, bunzing en hermelijn in de omgeving te verwachten. Mogelijk dat ook verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn binnen het plangebied. Deze soorten maken voor hun verblijfplaats onder andere gebruik van drooggelegde takkenhopen, holen of holtes in bomen.

De oevers zijn geen onderdeel van het leefgebied van overige soorten (kleine marterachtigen en steenmarter). Indien oevers aanwezig zijn zonder beschoeiing en hoger opgaande kruiden en oevervegetatie, kunnen deze fungeren als rustplaats voor deze soortgroep.

Eekhoorn

De eekhoorn leeft grotendeels in bomen en dan met name in bosrijke gebieden of parken met veel bomen. De oevers langs watergangen maken dan ook geen belangrijk onderdeel uit van het leefgebied. Verblijfplaatsen van eekhoorns bevinden zich uitsluitend in bomen of andere geschikte plekken op hoogte en zijn dan ook uit te sluiten langs de oevers.

Algemeen voorkomende soorten

Binnen de grenzen van het plangebied zijn waarnemingen gedaan van konijn en haas. Dit zijn soorten die sterk aan land gebonden zijn. De beschoeide watergangen maken geen onderdeel van het leefgebied van deze soorten. Mogelijk dat in de omgeving verblijfplaatsen zijn, zoals konijnenholen. Hazen verblijven in het buitengebied en zijn niet te verwachten in het stedelijke gebied van 's- Hertogenbosch.

Daarnaast zijn ook soorten als vos, egel en diverse muizensoorten te verwachten binnen het plangebied. De vos kan net zoals de konijnen burchten hebben in de omgeving van de werkzaamheden, al zal de vos in vele lagere aantallen voorkomen. Ook zal een vos een locatie uitzoeken waar hij niet zo snel verstoord wordt en zijn burcht dus niet zo snel langs de watergangen maken die direct langs de huizen lopen.

Voor egels en muizen kunnen de oevers geschikt leefgebied vormen. Met name wanneer de vegetatie op de oevers goed ontwikkeld is. Ook kunnen muizen de oevers (met name ruimtes achter de houtenbeschoeiing) goed gebruiken om holtes te maken voor hun verblijfplaatsen.

Invasieve exoten

Binnen de grenzen van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de muskusrat. De soort verblijft voornamelijk in oevers van watergangen.

Voorkomen grondgebonden zoogdieren:

- In de omgeving van de watergang zijn bevers bekend. Bij tenminste één watergang is een burcht waargenomen.
- In de omgeving zijn konijnen, hazen en vossen waargenomen. Met name voor vos en konijn kunnen worden verwacht rondom de watergangen, maar burchten zullen zich naar verwachten niet direct rondom de oevers bevinden.
- De oevers vormen voor egels en diverse muizensoorten geschikt leef- en foerageergebied, met name op locaties met hoge oevervegetatie.
- De muskusrat is waargenomen in de watergangen en de omgeving.

4.3 Vleermuizen

Bronnenstudie

In de NDFF zijn vele waarnemingen van vleermuizen in en rondom het plangebied bekend (<1 km). Het gaat hier om meldingen van en laatvlieger. Uit de Atlas van Nederlandse zoogdieren blijkt dat, naast de genoemde soort, ook gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis en ruige dwergvleermuis in de omgeving van het plangebied verwacht kan worden. De watergangen kunnen worden benut als vliegroute of foerageergebied voor deze soortgroep.

Voorkomen vleermuizen:

- De omgeving rondom het plangebied kan fungeren als foerageergebied en/of vliegroute voor vleermuizen.

4.4 Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Bronnenstudie

In de NDFF zijn in de omgeving van het plangebied meldingen bekend van diverse vogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is. Het gaat om diverse soorten roofvogels, huismus en gierzwaluw. Deze categorie vogels hebben uitsluitend nesten op hoogte (zoals in bomen of gebouwen). Uitzondering hierop is de grote gele kwikstaart. Dit is een soort die onder andere nesten bouwt onder bruggen. Binnen het plangebied zijn meldingen bekend van deze soort. Waarnemingen hiervan zijn met name aan de noordzijde van de Maaspoort gedaan. Dit zijn allen 'ter plaatse' waarnemingen. In het gebied zijn geen concrete nesten waargenomen, mogelijk zijn deze wel aanwezig onder de bruggen of andere kunstwerken (o.a. stuwen of sluizen) direct nabij het water.

In de omgeving van het plangebied zijn ook meldingen bekend van soorten (categorie 5 Wnb) als ekster, koolmees, groene specht, boomkruiper en zwarte kraai. Dit zijn soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn indien er sprake is van zwaarwegende ecologische omstandigheden. In de directe omgeving van het plangebied zelf zijn geen nestmeldingen bekend van deze soorten. Daarnaast zijn dit vogels die niet tot broeden komen in oevers van watergangen.

Voorkomen vogels met jaarrond beschermde nesten:

- Mogelijk voorkomen van de grote gele kwikstaart in de Maaspoort.

4.5 Algemene broedvogels

Bronnenstudie

In de gegevens uit de NDFF zijn vele meldingen van algemene vogels bekend die afkomstig zijn uit de omgeving van het plangebied. Van watervogels zijn nestwaarnemingen gedaan, zoals van de meerkoet en knobbelzwaan. Tevens is een waarneming gedaan van een nest van de oeverwaluw. De waarneming van de oeverwaluw is afkomstig vanuit de uiterwaarden van de Maas. Van de meerkoet en knobbelzwaan zijn de nesten waargenomen in de watergangen van het plangebied. Daarnaast zijn ook andere watervogels (o.a. smient, waterhoen, fuut) waargenomen binnen het plangebied die eventueel ook tot broeden kunnen komen in of direct rondom de watergangen.

Voorkomen overige broedvogels:

- In de directe omgeving van het plangebied zijn broedgevallen bekend van de meerkoet en knobbelzwaan
- Ook van andere watervogels zijn waarnemingen bekend binnen de Maaspoort en deze soorten kunnen tot broeden komen binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden.

4.6 Vissen

Wet natuurbescherming

In de NDFF zijn geen waarnemingen bekend van beschermde vissen in de watergangen van de Maaspoort of de directe omgeving.

Rode lijst

In de Deze zijn waarnemingen gedaan van alver. Dit is een soort die bij voorkeur in grotere langzaam stromende wateren voorkomt. Het is niet de verwachting dat de soort voorkomt in de watergangen van de maaspoort. Juveniele alver groeien voornamelijk op in begroeide oeverzones, deze ontbreken in de Maaspoort.

Invasieve exoten

In de uiterwaarden van de maas is een waarneming gedaan van de blauwband. Dit is een soort die plantenrijke wateren prefereert. Dergelijk water ontbreekt in de Maaspoort. Het voorkomen van de Blauwband wordt dan ook niet verwacht.

4.7 Amfibieën en reptielen

Bronnenstudie

In de NDFF-database is melding gedaan van een kamsalamander in het gebied. Dit betreft een melding van een juveniel exemplaar, aan de zuidoostzijde van het gebied. Mogelijk dat de wateren in deze omgeving worden benut als voortplantingswater voor de soort. Voorwaarde hiervoor is dat de soort ergens aan land kan gaan (niet geheel beschoeide oever of uitloop plankjes). Naast deze waarneming zijn veel waarnemingen van de kamsalamander gedaan ten zuiden van het plangebied, ter hoogte van de Bruistensingel. Dit is ca. een kilometer ten zuiden van het plangebied. De wateren hier staan wel in verbinding met de watergangen van de Maaspoort.

Daarnaast is het mogelijk dat algemeen voorkomende amfibiesoorten zoals bruine kikker, bastaard kikker en kleine watersalamander kunnen voorkomen op locaties waar minder of geen vis voorkomt én waar amfibieën het land kunnen betreden.

Rode lijst

Naast de hierboven gemelde kamsalamander zijn geen andere waarnemingen van amfibieën (of reptielen) bekend in het plangebied, die op de rode lijst staan.

Invasieve exoten

Van de invasieve exoten zijn twee meldingen bekend van twee schildpadsoorten in de watergangen van de Maaspoort. Zeer waarschijnlijk gaat het hier om schildpadden die zijn uitgezet door de eigenaren. Het betreft de lettersierschildpad en de geelbuikschildpad.

Voorkomen amfibieën en reptielen:

- Het voorkomen van algemene amfibieënsoorten binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden kan niet worden uitgesloten.
- Het voorkomen van kamsalamander binnen het plangebied kan niet worden uitgesloten. Mogelijk maken de watergangen rondom het industriegebied in het zuidoosten onderdeel van het voortplantingswater.
- In de watergangen komen de exoten lettersierschildpad en geelbuikschildpad voor.

4.8 Ongewervelde diersoorten

Wet natuurbescherming

In de literatuur en de NDFF wordt melding gedaan van het voorkomen van beschermde ongewervelde diersoorten, het gaat hier om de teunisbloempijlstaart. Indien in de oevers de waardplant, (wilgenroosje, teunisbloem, basterdwederik of kattenstaart) voorkomt, kan het voorkomen van de rups of vlinder nabij de watergangen niet worden uitgesloten.

Rode lijst

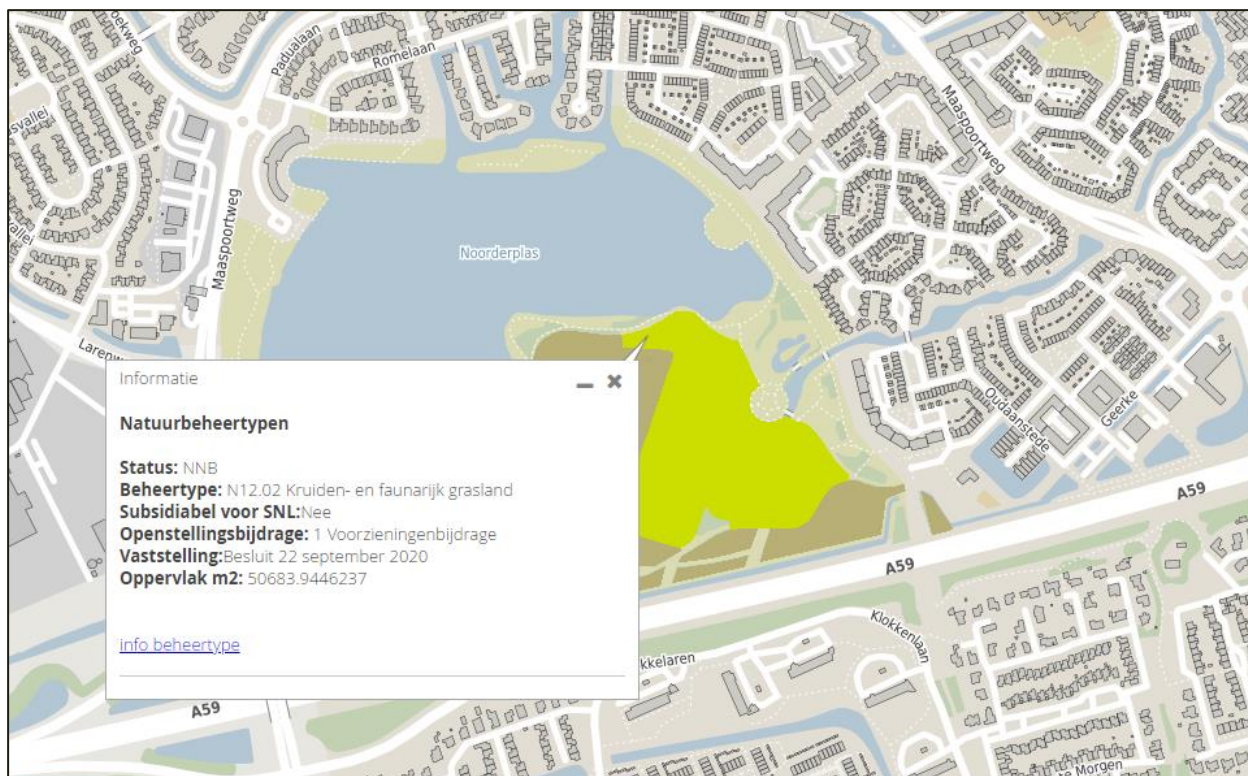
In de omgeving zijn meldingen van diverse rode lijstsoorten zoals de blauwe metselbij en de roodrandzandbij. Daarnaast zijn tal van vlindersoorten waargenomen zoals bruin blauwtje en oranje zandoogje. Waarnemingen van ongewervelde rode lijsoorten die in oevers of wateren leven zijn niet waargenomen.

Invasieve exoten

In de omgeving van de Maaspoort zijn meldingen gedaan van de Chinese wolhandkrab en rode Amerikaanse rivierkreeft. Beide soorten zijn enkel waargenomen in de grote wateren zoals de Dieze en de Maas. In de watergangen van de Maaspoort zijn geen meldingen van deze soort gedaan. Echter is met name de rode Amerikaanse rivierkreeft een problematische invasieve exoot die het met name in watergangen zoals in de Maaspoort het goed doet. Het voorkomen van deze soort kan dan ook niet geheel worden uitgesloten.

4.9 Natuurnetwerk Brabant

Het zuidelijk deel van het burgemeester van Zwietenpark is onderdeel van het NNB. Eén deel van de werkzaamheden wordt uitgevoerd in het deel van de NNB. Het deel heeft als beheertype kruiden- en faunairijk grasland (figuur 4.1).

Afbeelding 4.1: Het NNB in de Maaspoort (Bron: Provincie Noord-Brabant)

5 Toetsing aan de Wet Natuurbescherming en zorgvuldig omgaan kritische soorten

In dit hoofdstuk is een analyse gemaakt van de te verwachten effecten van de werkzaamheden op de soorten die aanwezig zijn of verwacht worden.

5.1 Vaatplanten

Rode lijst

In directe nabijheid van de watergang nabij de Weidepolder staat de gulden sleutelbloem. Om te voorkomen dat deze soort verdwijnt door de werkzaamheden, moet worden gewerkt ná de zaadzetting. Werkzaamheden kunnen voor de soort het best worden uitgevoerd in de periode augustus- februari.

Invasieve exoten

Alhoewel er nog geen waarnemingen van Reuzenberenklauw bekend zijn rondom de watergangen, komt de soort al wel voor in de Maaspoort en is het voorkomen van groeilocaties langs de watergangen niet geheel uit te sluiten.

De grote waternavel komt wel voor binnen het plangebied. De soort is op drie locaties waargenomen en is mogelijk ook op andere plekken in de watergang aanwezig. Voor beiden soorten dienen daarom extra maatregelen te worden genomen. Zie vervolgstappen in hoofdstuk 6.

5.2 Grondgebonden zoogdiersoorten

Wet natuurbescherming

Bever

In de directe omgeving komt de bever voor, waarvan ook burchten in de Maaspoort bekend zijn. Met de werkzaamheden worden enkel beschoeiingen vervangen en op diverse plekken verwijderd. Aantasting van het leefgebied van de bever is hierbij niet aan de orde. Wel dient te worden voorkomen dat burchten van de bever worden verstoord. Hiervoor dienen aanvullende maatregelen te worden getroffen.

Marters

Indien in de oevers geen (half)hoge oever of kruidenvegetatie aanwezig is zijn rustplaatsen naast de oever uit te sluiten, indien dergelijke structuren aanwezig zijn in de directe omgeving van de watergangen, zouden rustplaatsen met de werkzaamheden wel verstoord kunnen worden. Dit is het geval als vanaf het land wordt gewerkt. Om verstoring te voorkomen dienen aanvullende maatregelen te worden genomen, zie hoofdstuk 6.

Voor de te verwachten algemene grondgebonden zoogdiersoorten, zoals konijn, vos, egel en diverse muizensoorten (§4.2) binnen het plangebied geldt in de Provincie Noord-Brabant een algemene vrijstelling. D.w.z. dat in gevallen waar de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling leidt tot een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming, geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Voor deze soorten geldt wel de algemene zorgplicht.

Invasieve exoten

In de omgeving komen muskusratten voor. Deze soorten kunnen schade aanrichten aan oevers. Bij het aantreffen van deze soort of verblijfplaatsen hiervan dient dit gemeld te worden aan de gemeente, zodat deze de soort gericht kunnen bestrijden.

5.3 Vogels

Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Mogelijk dat de bruggen van de watergangen in de Maaspoort een nestlocatie zijn voor de grote gele kwikstaart. Nesten van deze vogel zijn jaarrond beschermd. Om te voorkomen dat de soort verstoord wordt of nesten vernield moeten aanvullende maatregelen worden getroffen, zie hoofdstuk 6.

Algemene broedvogels

De meeste vogelsoorten maken elk jaar een nieuw nest. Nesten van algemene broedvogels zijn beschermd wanneer zij in gebruik zijn (Wnb art. 3.1, lid 2).

Indien de werkzaamheden binnen het broedseizoen (ca. maart t/m augustus) plaatsvinden is de kans op verstoring en vernieling van nesten aanwezig. Er is hiermee een risico op overtreding van het verbodsartikel (Wnb artikel 3.1, lid 2). De huidige planning is om de werkzaamheden uit te voeren in het najaar, buiten het broedseizoen. Hierdoor is de kans op broedgevallen in de oever bij de brug afwezig. Indien wordt gewerkt in de periode september-maart zijn geen aanvullende maatregelen nodig in het kader van de broedvogels.

5.4 Amfibieën en reptielen

Wet natuurbescherming

In het zuiden van de Maaspoort is een waarneming gedaan van de kamsalamander. Deze waarneming betrof een juveniel exemplaar. Mogelijk dat de watergangen dus onderdeel zijn van het voortplantingswater van kamsalamanders. Om te voorkomen dat kamsalamanders worden verstoord dienen de werkzaamheden te worden uitgevoerd in de winter. In deze periode zijn de kamsalamanders namelijk op het land aan het overwinteren en is met het werk geen kans op verstoring, doden of verwonden van individuen. Nadat de werkzaamheden zijn opgeleverd is het gebied geschikt voor de kamsalamander vanwege de nieuwe natuurvriendelijke oevers.

Invasieve exoten

In de watergangen zijn waarnemingen gedaan van de lettersierschildpad en de geelbuikschildpad. Met de werkzaamheden hoeven geen aanvullende maatregelen te worden genomen. Als de soort aanwezig is zal deze wegzwemmen wanneer werkzaamheden worden uitgevoerd. Met de werkzaamheden is de kans op verspreiding van deze soort klein. Aanvullende maatregelen zijn niet noodzakelijk.

5.5 Ongewervelde diersoorten

Wet natuurbescherming

In de omgeving van de Maaspoort zijn waarnemingen gedaan van de teunisbloempijlstaart. Indien in de oevers de teunisbloem groeit, zijn dit locaties waar mogelijk ook rupsen van de soort aanwezig kunnen zijn. Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd in de actieve periode van de teunisbloempijlstaart (mei-juli) dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van de waardplant. Voor maatregelen zie hoofdstuk 6.

Invasieve exoten

In de Dieze en Maas zijn de rode Amerikaanse rivierkreeft en Chinese wolhandkrab waargenomen. Het is mogelijk dat deze soorten eveneens aanwezig zijn in de watergangen van de Maaspoort. Bij het werk is kans op verdere verspreiding van deze soorten, daarom dienen maatregelen te worden getroffen om de verspreiding van deze soorten te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

5.6 Natuurnetwerk Brabant

Op een smal traject ligt het plangebied in het NNB, namelijk bij de Burgemeester van Zwietenpark. Ter plaatse van dit gebied wordt de gehele oever ontwikkeld (of behouden als) natuurvriendelijke oever. Het is een nat vegetatietype dat zorgt voor een goede overloop van het water naar het landhabitat. Het landhabitat is namelijk bestemd als kruiden- en faunarijkgasland. De werkzaamheden aan de watergang doen geen afbreuk aan dit beheertype.

6 Conclusie en advies

In dit hoofdstuk zijn de conclusie en het advies opgenomen. Er is aangegeven of sprake kan zijn van een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming, of er voorzorgsmaatregelen genomen moeten worden om overtreding te voorkomen en of aanvullend onderzoek en/of mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn. Indien een ontheffing noodzakelijk is, wordt dit aangegeven.

De verspreidingsgegevens en het oriënterend veldbezoek geven een voldoende duidelijk beeld van het (mogelijk) voorkomen van beschermde flora en fauna nabij de brug.

Voor diverse soorten dient bij de renovatiewerkzaamheden aanvullende maatregelen worden genomen, ter bescherming (wet natuurbescherming en rode lijst) of ter voorkoming van verspreiding (invasieve exoten). De maatregelen zijn onderstaand weergegeven (tabel 6.1). Om alle maatregelen te waarborgen is het aan te raden om een ecologisch werkprotocol op te stellen voor de werkzaamheden.

Tabel 6.1 Overzicht van de te nemen mitigerende maatregelen per soortgroep.

Soort	Ingreep verstorend	Vervolgonderzoek noodzakelijk	Mitigerende maatregelen
Wet natuurbescherming en Rode lijst			
Gulden sleutelbloem	Mogelijk	Nee	Werkzaamheden uitvoeren na de zaadzetting
Bever	Mogelijk	Mogelijk	* Vooraf de exacte locatie van de burcht vaststellen * Op locaties met burchten de werkzaamheden uitvoeren onder begeleiding van een ter zake kundige * Werkzaamheden bij burchten uitvoeren buiten de voortplantingsperiode (mei-augustus) * Bij de burcht wordt een rustzone gecreëerd * Pas het ecologisch werkprotocol van Regelink toe (kenmerk: RA21094-04)
Marters	Mogelijk	Mogelijk	* In kaart brengen mogelijke rust- en verblijfplaatsen en rustzones rondom deze locaties instellen om verstoring te voorkomen
Grote gele kwikstaart	Mogelijk	Mogelijk	* Vooraf een controle voor mogelijke nesten van de soort * Werkzaamheden buiten de broedperiode uitvoeren en geen nesten bij bruggen aantasten
(algemene) broedvogels	Mogelijk	Nee	Werkzaamheden uitvoeren buiten het broedseizoen (april-augustus)
Kamsalamander	Mogelijk	Nee	Werkzaamheden uitvoeren buiten het voortplantingsseizoen (maart-augustus)
Teunisbloem-pijlstaart	Mogelijk	Mogelijk	Indien werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode april-augustus: * Controle op aanwezigheid waardplant en rupsen
Algemeen voorkomende amfibieën en grond gebonden zoogdieren	Mogelijk	Mogelijk	* Geef aanwezige soorten een kans tot vluchten door één werkrichting aan te houden * Voorzichtig verwijderen beschoeiing in verband met mogelijk overwinterende fauna achter de beschoeiing.
Invasieve exoten			
Soort	Voorzorgsmaatregel		
Grote waternavel	Markeer gebieden met de grote waternavel en werk hier zorgvuldig. Controleer materiaal en reinig dit voordat het gebied wordt verlaten om verspreiding te voorkomen.		
Muskusrat	Meld waarnemingen van soorten en verblijfplaatsen bij de gemeente		
Chinees wolhandkrab	Voorkom verspreiding van de soort via materieel. Reinig materieel na uitvoering van het werk voordat het materieel het gebied verlaat		
Amerikaanse rivierkreeft	Voorkom verspreiding van de soort via materieel. Reinig materieel na uitvoering van het werk voordat het materieel het gebied verlaat		
Overig	Ben bewust van bovengenoemde exoten en signaleer deze voortijdig. Houdt tevens rekening met mogelijke aanwezigheid van andere exoten zoals reuzenberenklauw en Japanse duizendknoop.		

7 Literatuurlijst

- Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J., Buys, J.C. (2016). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center. P. 236-264.
- Creemers, R., Delft van, J. (2009). Atlas de amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse fauna 9. RAVON. P. 87-279.
- NDFF Verspreidingsatlas <https://www.verspreidingsatlas.nl>
- NDFF-database. (2020). <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul>. (Geraadpleegd op 04-03-2021).

Bijlage 1: Risicokaart

De risicokaart biedt snel inzicht in de verspreiding van aanwezige beschermde of kritische soorten binnen de Maaspoort. Omdat voor deze kaart geen veldonderzoek is uitgevoerd is het belangrijk om naast de gegevens, zoals ze zijn weergegeven op de kaart, aanvullende controles uit te voeren in het veld. Mogelijk komen soorten toch nog voor in een gebied waarvan dit niet bekend was tijdens het bronnenonderzoek. De kaart moet dus worden geïnterpreteerd als een 'verhoogd risicokaart'. Waar geen meldingen zijn is de trefkans op soorten lager, maar wel aanwezig.

Legenda

Exoten

- Geelbuikschildpad
- Lettersierschildpad
- Grote waternavel
- Muskusrat
- Reuzenberenklauw

Rode lijst

- Gulden sleutelbloem
- Moeraskruiskruid
- Kamsalamander

Risicolocatie

- Beverburcht

Risicotrajecten

- Risicotraject Grote Waternavel (exoot)
- Risicotraject Gulden Sleutelbloem (rode lijst)
- Risicotraject Kamsalamander (Wnb)

Risicogebieden

- Risicobuffer Grote Gele Kwikstaart
- Risicobuffer bever

Opdrachtgever
Gemeente 's-Hertogenbosch

Onderwerp
Verspreidingskaart Maaspoort

Projectnummer
722210294

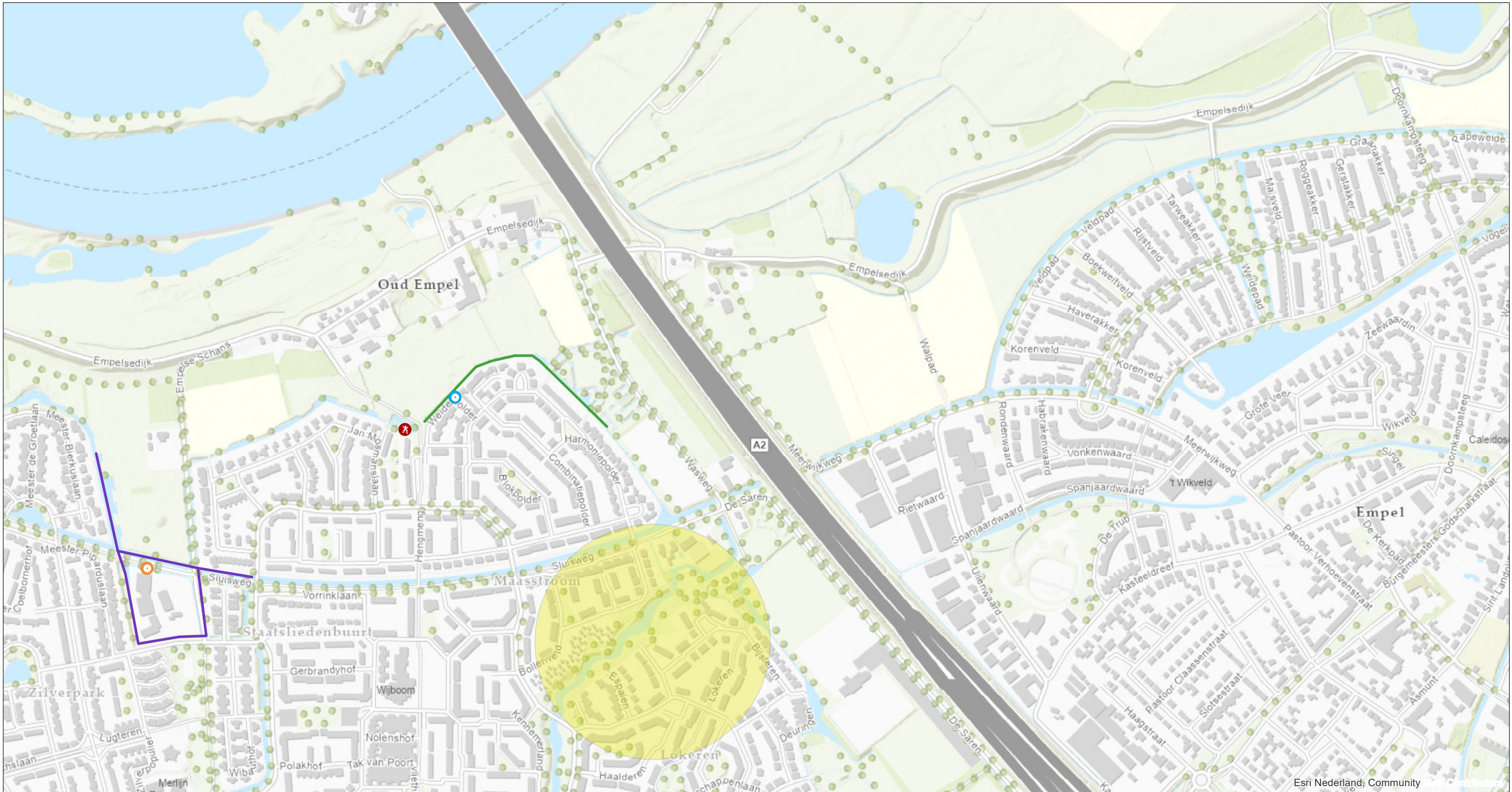
Schaal
1 : 6.250

Pagina
1 van 4

Datum
10 augustus 2021

Formaat
A3 liggend

IDVERDE ADVIES B.V.
VESTIGING 'S-HERTOGENBOSCH
Willemsplein 2-4
5212 AK 's-Hertogenbosch
073 205 11 00
advies@idverde.nl
www.btl.nl

Legenda

Exoten

- Geelbuikschildpad
- Lettersierschildpad
- Grote waternavel
- Muskusrat
- Reuzenberenklauw

Rode lijst

- Gulden sleutelbloem
- Moeraskruikruid
- Kamsalamander

Risicolocatie

- Beverburcht

Risicotrajecten

- Risicotraject Grote Waternavel (exoot)
- Risicotraject Gulden Sleutelbloem (rode lijst)
- Risicotraject Kamsalamander (Wnb)

Risicogebieden

- Risicobuffer Grote Gele Kwikstaart
- Risicobuffer bever

Opdrachtgever
Gemeente 's-Hertogenbosch

Onderwerp
Verspreidingskaart Maaspoort

Projectnummer
722210294
Schaal
1 : 6.250
Pagina
2 van 4

Datum
10 augustus 2021
Formaat
A3 liggend

IDVERDE ADVIES B.V.
VESTIGING 'S-HERTOGENBOSCH
Willemsplein 2-4
5212 AK 's-Hertogenbosch
073 205 11 00
advies@idverde.nl
www.btl.nl

Legenda

Exoten

- Geelbuikschildpad
- Lettersierschildpad
- Grote waternavel
- Muskusrat
- Reuzenberenklauw

Rode lijst

- Gulden sleutelbloem
- Moeraskruiskruid
- Kamsalamander

Risicolocatie

- Beverburcht

Risicotrajecten

- Risicotraject Grote Waternavel (exoot)
- Risicotraject Gulden Sleutelbloem (rode lijst)
- Risicotraject Kamsalamander (Wnb)

Risicogebieden

- Risicobuffer Grote Gele Kwikstaart
- Risicobuffer bever

Opdrachtgever
Gemeente 's-Hertogenbosch

Onderwerp
Verspreidingskaart Maaspoort

Projectnummer
722210294

Schaal
1 : 6.250

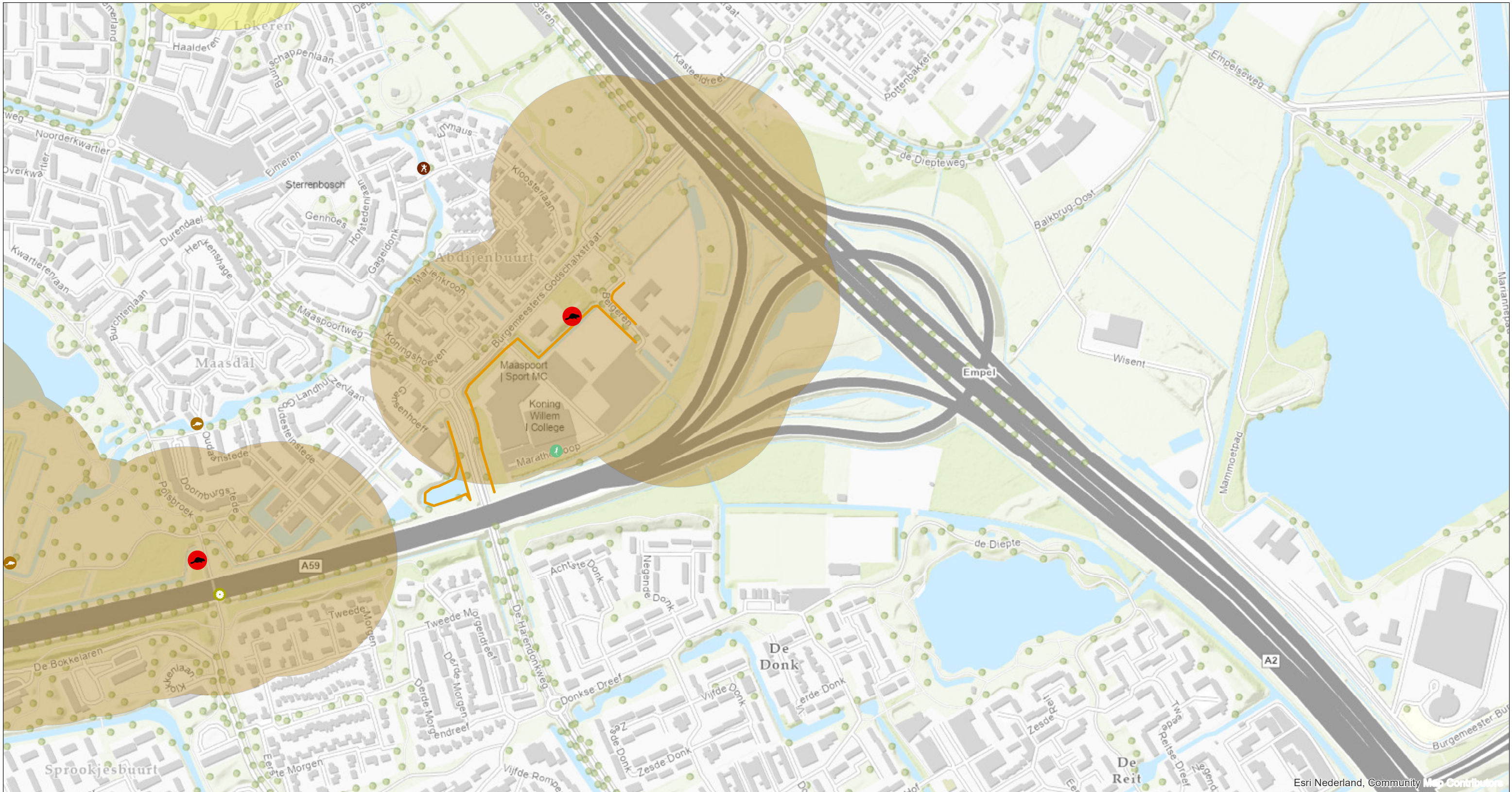
Pagina
3 van 4

Datum
10 augustus 2021

Formaat
A3 liggend

idverde Advies

IDVERDE ADVIES B.V.
VESTIGING 'S-HERTOGENBOSCH
Willemsplein 2-4
5212 AK 's-Hertogenbosch
073 205 11 00
advies@idverde.nl
www.btl.nl

Legenda

Exoten

- Geelbuikschildpad
- Lettersierschildpad
- Grote watervan
- Muskusrat
- Reuzenberenklauw

Rode lijst

- Gulden sleutelbloem
- Moeraskruiskruid
- Kamsalamander

Risicolocatie

- Beverburcht

Risicotrajecten

- Risicotraject Grote Watervan (exoot)
- Risicotraject Gulden Sleutelbloem (rode lijst)
- Risicotraject Kamsalamander (Wnb)

Risicogebieden

- Risicobuffer Grote Gele Kwikstaart
- Risicobuffer bever

Opdrachtgever
Gemeente 's-Hertogenbosch

Onderwerp
Verspreidingskaart Maaspoort

Projectnummer
722210294

Schaal
1 : 6.250

Pagina
4 van 4

Datum
10 augustus 2021

Formaat
A3 liggend

IDVERDE ADVIES B.V.
VESTIGING 'S-HERTOGENBOSCH
Willemsplein 2-4
5212 AK 's-Hertogenbosch
073 205 11 00
advies@idverde.nl
www.btl.nl